

DCUMs tilsyn med uddannelsesstedernes undervisningsmiljø i 2018

Dette dokument giver et samlet billede af de forhold, DCUM undersøger i 2018 og gælder alle ud-dannelser som er omfattet af undervisningsmiljøloven. For yderlig information om rammerne og bag-grunden, henviser vi til dokumentet '**Rammer for tilsyn**' som kan findes på www.dcum.dk. På DCUMs hjemmeside kan uddannelserne også finde vejledninger, anbefalinger og redskaber, som kan inspirere til arbejdet med uddannelsesstedets undervisningsmiljø.

Forventet antal tilsyn i 2018

DCUM forventer i et fuldt tilsynsår at kunne gennemføre mellem 43 og 58 tilsyn. I år 2018 forventer DCUM at gennemføre mellem 33 og 44 tilsyn, idet tilsynet først påbegyndes i starten af årets 2. kvartal. DCUM forventer at udføre 18 standardtilsyn fordelt på grundskoler, ungdomsuddannelser, voksenvideregående uddannelser, voksenuddannelsesinstitutioner og øvrige uddannelser som f.eks. højskoler og produktionsskoler.

Standardtilsynet er fordelt baseret på antallet af uddannelsessteder pr. uddannelsestype. Det betyder at der vil blive ført flere tilsyn med uddannelsestypen grundskoler, da denne uddannelsestype består af flest uddannelsessteder sammenlignet med f.eks. ungdomsuddannelser. Ud over standardtilsynene forventer DCUM at udføre mellem 8 og 16 spontane tilsyn og 5-7 opfølgende tilsyn i 2018.

Tilsyn med kapitel 1, 1a, 3 og 4 i undervisningsmiljøloven

Tilsynet undersøger, hvorvidt alle uddannelsessteder opfylder kravene i kapitel 1, 3 og 4. For grundskoler og ungdomsuddannelser undersøger tilsynet også, om kapitel 1a er opfyldt. Tilsynet vurderer, på baggrund af en analyse, hvordan uddannelsesstedet opfylder kravene i undervisningsmiljøloven. Analysen bygger på et spørgeskema, som uddannelsesstederne skal besvare, og på dokumenter, de skal indsende. De kommende afsnit beskriver, hvad tilsynet undersøger i forbindelse med analysen og vurderingerne af undervisningsmiljøet på de uddannelsessteder, der føres tilsyn med.

Kapitel 1 – generelle rettigheder og pligter.

Det fremgår af undervisningsmiljølovens kapitel 1, at alle elever og studerende har ret til et godt undervisningsmiljø, så undervisningen kan foregå både sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarlig. Undervisningsmiljø defineres i § 1 ikke udelukkende som det fysiske, men også som psykisk og æstetisk miljø. Definitionen begrundes med, at undervisningsmiljøet skal fremme udvikling og læring. For at tilsynet kan vurdere, om uddannelsesstedets undervisningsmiljø lever op til kapitel 1 i undervisningsmiljøloven, indgår en samlet vurdering af uddannelsesstedets arbejde med det psykiske, fysiske og æstetiske undervisningsmiljø baseret på uddannelsesstedets besvarelse af et fremsendt spørgeskema. Ligeledes indgår en samlet vurdering af uddannelsesstedets andre pligter i de nævnte kapitler i undervisningsmiljøloven.

I den forbindelse undersøger tilsynet uddannelsesstedets tiltag og indsatser som skal sikre et godt undervisningsmiljø. Tilsynet vurderer:

1. Uddannelsesstedets arbejde med det fysiske undervisningsmiljø, bl.a. ved at undersøge hvilke overvejelser, tiltag og forbedringer uddannelsesstedet arbejder med.
2. Uddannelsesstedets arbejde med det æstetiske undervisningsmiljø.
3. En vurdering af det psykiske undervisningsmiljø.
4. En samlet vurdering af de resterende kapitler i undervisningsmiljøloven, som DCUM kan føre tilsyn med.

Kapitel 1a - Pligt til tiltag for det psykiske undervisningsmiljø (gælder kun grundskoler og ungdomsuddannelser):

Det fremgår af undervisningsmiljølovens kapitel 1a, at alle grundskoler og ungdomsuddannelser har pligt til at iværksætte tiltag mod problemer med det psykiske undervisningsmiljø. Tilsynet vurderer:

1. Om uddannelsesstedet har en antimobbestrategi, som lever op til de formelle lov-mæssige krav.
2. Om uddannelsesstedet har overvejet, om der er behov for at iværksætte midlertidige indsatser mod mobning, hvis en konkret situation vurderes som mobning eller lignende.
3. Om uddannelsesstedet har udarbejdet en handlingsplan, hvis konstateres problemer med det psykiske undervisningsmiljø i form af mobning eller lignende.
4. Om uddannelsesstedet har informeret berørte parter om indholdet i de midlertidige indsatser mod mobning og om handlingsplanen mod mobning.

I det følgende afsnit uddybes, hvad DCUM undersøger i forbindelse med sin analyse af skolens tiltag inden for det psykiske undervisningsmiljø.

Antimobbestrategi

Ifølge undervisningsmiljøloven § 1b skal alle grundskoler og ungdomsuddannelser have en antimobbestrategi. Formålet med en antimobbestrategi er at give medarbejdere, elever og studerende fælles retningslinjer for skolens arbejde med at forbygge mobning og at beskrive hvordan mobning håndteres. For at tilsynet kan vurdere, om uddannelsesstedet har en antimobbestrategi, der lever op til kravene i undervisningsmiljøloven, påser tilsynet:

- Om uddannelsesstedets antimobbestrategi er offentligt tilgængelig på uddannelsesstedets hjemmeside.
- Om antimobbestrategien er en del af skolens værdiregelsæt på folkeskoler.
- Om antimobbestrategien er revideret efter behov.
- Om antimobbestrategien både indeholder en strategi mod mobning og en strategi mod digital mobning.

En antimobbestrategi kan desuden indeholde:

- input fra elever i forbindelse med udarbejdelsen af antimobbestrategien.
- en beskrivelse af centrale begreber, herunder mobning, drilleri og konflikter.
- en beskrivelse af hvordan skolen er opmærksom på mobning.
- En beskrivelse af, hvornår strategien revideres, f.eks. ”på baggrund af den årlige trivselsmåling” eller ”én gang om året”.
- en beskrivelse af, hvordan elever inddrages i forbindelse med håndtering af mobning.
- en beskrivelse af, hvem der er ansvarlig for at indbringe bekymringer og klager i forbindelse med mobning til den ansvarlige myndighed, bestyrelse eller person.
- en beskrivelse af, hvordan uddannelsesstedet vil sikre at antimobbestrategien efterleves.

Midlertidige indsatser mod mobning

Ifølge undervisningsmiljølovens §1c stk. 4 skal uddannelsesstedet vurdere, om der bør iværksættes midlertidige indsatser for at gribe ind overfor mobningen indtil handlingsplanen er sat i værk. Det er op til den enkelte skole at vurdere, om de midlertidige indsatser bør iværksættes. DCUM kan i forbindelse med sine tilsyn analysere, hvordan skolen har administreret denne handlingspligt ved at undersøge:

- Om uddannelsesstedet i konkrete tilfælde har vurderet behovet for midlertidige indsatser mod mobning.
- Om disse i så fald er iværksat
- Om uddannelsesstedet har taget kontakt til berørte elevers eller studerendes forældre (i de tilfælde hvor eleven er under 18 år) om indholdet af de midlertidige indsatser mod mobning.

Handlingsplan mod mobning

Ifølge undervisningsmiljøloven § 1c stk. 2 skal alle grundskoler og ungdomsuddannelser udarbejde en handlingsplan ved konstatering af problemer med det psykiske undervisningsmiljø i form af mobning eller lignende. Når tilsynet vurderer, om uddannelsesstedet opfylder kravene i undervisningsmiljøloven i udarbejdelsen af deres handlingsplan, undersøger tilsynet:

- Om uddannelsesstedet har udarbejdet handlingsplanen senest 10 arbejdsdage efter at skolen har konstateret et eventuelt konkret tilfælde af mobning eller lignende.
- Om handlingsplanen indeholder indsatser mod mobning, som kan bringe mobningen til ophør.
- Om det i handlingsplanen bliver beskrevet, om indsatserne er kort- og/eller langsigtede, og om de foregår på skole-, klasse- og/eller individniveau.
- Om handlingsplanen er revideret efter behov.
- Om uddannelsesstedet har fokus på, at indsatserne fortsætter efter evalueringen og ikke afsluttes, hvis der er behov for det.
- Om uddannelsesstedet har taget kontakt til berørte elevers eller studerendes forældre (i de tilfælde hvor eleven er under 18 år) om indholdet af handlingsplanen mod mobning.

Information til berørte elever

Ifølge undervisningsmiljøloven § 1c stk. 5 skal uddannelsesstedet informere berørte parter om indholdet i eventuelle midlertidige indsatser mod mobning og om indholdet i handlingsplanen. Tilsynet påser om uddannelsesstederne overholder denne pligt i forbindelse med, at der føres tilsyn med udarbejdelse af midlertidige indsatser og handlingsplaner mod mobning jf. § 1c stk. 2 og 4 i undervisningsmiljøloven. Det er op til den enkelte skole hvordan de berørte parter informeres, men DCUM anbefaler at informeringen foregår på skrift, og at skolen inviterer de berørte parter til at indgå i dialog med skolen.

Kapitel 3 - Deltagelse i uddannelsesstedets sikkerhedsarbejde

Ifølge undervisningsmiljøloven kapitel 3 har alle elever, studerende og andre interesserede ret til at deltage i uddannelsesstedets sikkerhedsarbejde. I den forbindelse fører DCUM tilsyn med uddannelsesstedets arbejde med at inddrage elever og studerende i uddannelsesstedets sikkerhedsarbejde. Formålet med at udvælge undervisningsmiljørepræsentanter er at varetage elever og studerendes interesser i forbindelse med undervisningsmiljøet og er desuden at give elever og studerende en forståelse af, hvorfor et forsvarligt undervisningsmiljø er vigtigt for elevens sikkerhed, sundhed og læring. Tilsynet undersøger i den forbindelse om:

1. Uddannelsesstedet har informeret elever og studerende om hvad undervisningsmiljørepræsentanter er.
2. Uddannelsesstedet har oplyst elever, studerende og andre deltagere om deres ret til at deltage i skolens sikkerhedsarbejde og vælge undervisningsmiljørepræsentanter.
3. Undervisningsmiljørepræsentanter eller andre elever og studerende inddrages i uddannelsesstedets arbejde med undervisningsmiljøet f.eks. i forbindelse med undervisningsmiljøvurderingen, informationsmateriale, udarbejdelse af handleplaner til løsning af problemer o.l.

Kapitel 4 - Undervisningsmiljøvurdering

DCUM fører tilsyn med uddannelsesstedernes arbejde med undervisningsmiljøloven i henhold til undervisningsmiljølovens kapitel 4. I den forbindelse undersøger tilsynet om undervisningsmiljøvurderingen indeholder følgende fire lovpligtige elementer:

1. Kortlægning af uddannelsesstedets fysiske, psykiske og æstetiske undervisningsmiljø.
2. En beskrivelse af og vurdering af eventuelle undervisningsmiljøproblemer.
3. At der bliver udarbejdet af en handlingsplan, hvor det fremgår i hvilken rækkefølge, de konstaterede problemer skal løses.
4. Forslag til retningslinjer for opfølgning på handlingsplanen.

Desuden undersøger tilsynet om:

- Undervisningsmiljøvurderingen er tilgængelig for elever, studerende og andre interesserede.
- Undervisningsmiljøvurderingen er blevet udført inden for de sidste tre år eller er revideret i forbindelse med ændringer, som har betydning for uddannelsesstedets undervisningsmiljø.
- Uddannelsesstedets ledelse har inddraget undervisningsmiljørepræsentanter eller elever og studerende i planlægningen, tilrettelæggelsen, gennemførelsen samt opfølgningen på undervisningsmiljøvurderingen.

Tema for årligt tilsyn

DCUM har i 2018 valgt at have fokus på at indsamle erfaringer med at føre tilsyn. Derfor udarbejder DCUM ikke temaer til tilsynet i 2018. I stedet vil DCUM fokusere på at optimere og udvikle proceduren for sin tilsynspraksis, til år 2019.

Dokumenter til belysning af analysen

Når DCUM fører tilsyn med uddannelsesstedets undervisningsmiljø adspørges en række dokumenter, til brug for tilsynets analyse. Det vil være forskelligt fra uddannelsessted til uddannelsessted, hvilke dokumenter uddannelsesstedet ligger inde med. De dokumenter, som uddannelsesstedet ligger inde med fra nedstående lister, skal indsendes. Derudover indgår et obligatorisk spørgeskema i tilsynet. Det er vigtigt at uddannelsesstedet er opmærksom på, at der ikke fremgår personhenførbare oplysninger i det materiale skolen indsender. Det betyder at en skole skal slette eller overstrege alle personoplysninger, som kan gøre det muligt at identificere en person.

Materialeliste

Uddannelsestype	Materiale
Grundskole	<ul style="list-style-type: none"> • Besvarelse af obligatoriske spørgsmål vedr. undervisningsmiljøet. • Den seneste undervisningsmiljøvurdering. • Uddannelsesstedets antimobbestrategi • Den seneste trivselsmåling hvis den indgår som en del af undervisningsmiljøvurderingen. • Uddannelsesstedets værdiregelsæt, hvis den er en del af antimobbestrategien (kun obligatorisk for folkeskoler). • Anden dokumentation som uddannelsesstedet finder relevant/anvendeligt til at belyse undervisningsmiljøet. OBS. anden dokumentation må ikke indeholde personoplysninger, som gør det muligt at identificere en person.

Uddannelsestype	Materiale
Ungdomsuddannelse	<ul style="list-style-type: none"> • Besvarelse af obligatoriske spørgsmål vedr. undervisningsmiljøet. • Den seneste undervisningsmiljøvurdering. • Uddannelsesstedets antimobbestrategi • Den seneste trivselsmåling, hvis den indgår som en del af undervisningsmiljøvurderingen. • Uddannelsesstedets værdiregelsæt, hvis den er en del af antimobbestrategien (kun obligatorisk for folkeskoler). • Anden dokumentation som uddannelsesstedet finder relevant/anvendeligt til at belyse undervisningsmiljøet. OBS. anden dokumentation må ikke indeholde personoplysninger, som gør det muligt at identificere en person.
Voksen- og videregående uddannelse	<ul style="list-style-type: none"> • Besvarelse af obligatoriske spørgsmål vedr. undervisningsmiljøet. • Den seneste undervisningsmiljøvurdering. • Anden dokumentation som uddannelsesstedet finder relevant/anvendeligt til at belyse undervisningsmiljøet. OBS. anden dokumentation må ikke indeholde personoplysninger, som gør det muligt at identificere en person.
Voksenuddannelsesinstitutioner	<ul style="list-style-type: none"> • Besvarelse af obligatoriske spørgsmål vedr. undervisningsmiljøet. • Den seneste undervisningsmiljøvurdering. • Anden dokumentation som uddannelsesstedet finder relevant/anvendeligt til at belyse undervisningsmiljøet. OBS. anden dokumentation må ikke indeholde personoplysninger, som gør det muligt at identificere en person.

Uddannelsestype	Materiale
Øvrige skoler	<ul style="list-style-type: none">• Besvarelse af obligatoriske spørgsmål vedr. undervisningsmiljøet.• Den seneste undervisningsmiljøvurdering.• Anden dokumentation som uddannelsesstedet finder relevant/anvendeligt til at belyse undervisningsmiljøet. OBS. anden dokumentation må ikke indeholde personoplysninger, som gør det muligt at identificere en person.